

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران • صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان
نشانی: میدان فاطمی، خیابان بهرام مصیری، پلاک ۲۲ • تلفن: ۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷
تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۲۵۴۸
توزیع: شرکت پیام‌سان سبز
تلفن: ۶۶۲۶۵۰۰۷ – ۰۹۱۲۳۵۸۳۲۹۳ • چاپ: صمیم
تلفن: ۴۴۵۳۳۷۲۵

www.sharghdaily.ir

پنجشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۲ • ۲۷ شوال ۱۴۴۴ • ۱۸ می ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۵۵۶ • ۱۲ صفحه
اذان ظهر تهران ۱۴:۰۱ • اذان مغرب ۱۹:۲۴
اذان صبح فردا ۳:۱۸ • طلوع آفتاب ۴:۵۷

شرق

روزنامه

دیالوگ روز

دلشدگان - علی حاتمی - ۱۳۷۱

طاهر (امین تارخ): آیین چراغ خاموشی نیست! با همه بلندبالیایی، دستم به شاخسار آرزو نرسید!

وقتی هوای شهرت، مطلوب نیست،

داشتن خانه‌ای که دلتنگ حصارش نشی نعمته و ما شاگر به این نعمتیم.

کاش این دنیا هم مثل یک جعبه موسیقی بود، همه صداها آهنگ بود، همه حرف‌ها ترانه.

انتخابات ریاست جمهوری ترکیه و آموختنی‌ها

ابراهیم ایوبی

وکیل دادگستری

پرسشی که ممکن است از سوی برخی خوانندگان مطرح شود این است که تحولات سیاسی ترکیه چه ارتباطی با ایران دارد؟ جدا از بیوستگی کشورها در دهکده جهانی، موضوع همسایگی با ترکیه و سرمایه‌گذاری کلان ایرانیان در سال‌های اخیر، به‌ویژه در حوزه مسکن، سرنوشت انتخابات را برای ما هم بااهمیت می‌کند. از طرفی با توجه به اشتراکات فرهنگی، فرجام رقابت دو قطب اسلام‌گرا-سکولار در صحنه سیاسی-اجتماعی این کشور می‌تواند برای جامعه امروز ایران که در کشمکش مسائل بعضاً مشابهی قرار دارد، آموزنده باشد.

اولین قانون اساسی در ترکیه به سال ۱۸۷۶ میلادی بازمی‌گردد؛ بر این اساس کشور از سلطنت مطلقه به سلطنت مشروطه تغییر مسیر داد که مواردی همچون تضمین حقوق اولیه شهروندان، نظام حکومتی پارلمانی و دستگاه قضائی مستقل به رسمیت

شناخته شد. در سال ۱۹۲۰ مصطفی کمال («آتاتورک» یا همان پدر ترکیه) با صدور فرمانی مجلس کبیر ترکیه را تشکیل داد و قانون اساسی جدید در سال ۱۹۲۱ به تصویب رسید. بر مبنای قانون اساسی جمهوری، حاکمیت متعلق به ملت بود و از طریق مجلس کبیر اعمال می‌شد و اداره قوه مجریه به شورای اجرائی محول شد که ترکیب اعضای آن، مشابه مدل امروزین در کشور سوئیس بود که اعضای آن از میان نمایندگان پارلمان انتخاب می‌شدند. اما بعد از جنگ جهانی دوم، طی یک همه‌پرسی، قانون اساسی دیگری در سال ۱۹۶۱ به تصویب رسید. با کودتای نظامیان به سال ۱۹۸۰ باز هم نظام حقوق اساسی دستخوش تحول شد و آخرین قانون اساسی که همچنان با اصلاحاتی معتبر است، در سال ۱۹۸۲ در هفت فصل و ۱۹۴ ماده به تصویب رسید. در این ساختار، نظام حکومت جمهوری اعلام شده، حاکمیت مطلق متعلق به ملت است و زنان و مردان از حقوق برابر برخوردارند.

تا پیش از اصلاحات قانون اساسی در سال ۲۰۱۰، رئیس‌جمهور به مدت هفت سال توسط نمایندگان مجلس انتخاب می‌شد، ولی از این تاریخ رئیس‌جمهور با رأی مستقیم مردم و برای مدت پنج سال انتخاب می‌شود. نامزد سمت ریاست جمهوری باید از میان شهروندان ترکیه، دارای ۴۰ سال سن، تحصیلات عالی و صلاحیت‌هایی که برای نمایندگی مجلس لازم است، باشد. نکته مهم، شرط پیشنهاد نامزد از سوی احزاب

سیاسی است که به تنهایی یا با هم‌دیگر حداقل دارای پنج درصد آرای معتبر در آخرین انتخابات با حداقل صد هزار رأی‌دهنده باشند. این شرط مانع حضور افراد بدون پشتوانه حزبی و طرح شعارهای مردم‌فریبانه و در نتیجه ناکارآمدی اجرائی و آشفتگی نظام سیاسی می‌شود (شرکت حزبی نامزدها در انتخابات، موضوعی است که متأسفانه در قانون اساسی ما مورد توجه قرار نگرفته است). اگر فردی در دور اول انتخابات اکثریت مطلق را کسب نکند، در دور دوم که یکشنبه بعد برگزار می‌شود، دو نفر از افرادی که بیشترین آرا را کسب کرده‌اند، با هم رقابت می‌کنند که هر فردی بیشترین رأی را کسب کند، رئیس‌جمهور خواهد بود.

۲۴ اردیبهشت انتخابات ریاست‌جمهوری و پارلمانی ترکیه که به مهم‌ترین انتخابات سال ۲۰۲۳ میلادی در دنیا مشهور شده است، با مشارکت بیش از ۸۸ درصد مردم برگزار شد که در تاریخ کشور ترکیه و خاورمیانه رکوردی کم‌نظیر است. ناگفته نماند یکی از دلایل شرکت گسترده انتخاب‌کنندگان، پیش‌بینی جرمه ۳۰۰ لیری (حدود یک میلیون تومان) برای عدم شرکت بدون عذر موجه است. در انتخابات مجلس، ائتلاف «جمهور» شامل سه حزب عدالت و توسعه، حزب جنبش ملی‌گرا و حزب رفاه نو در مجموع با کسب ۳۲۱ کرسی از ۶۰۰ کرسی دارای اکثریت هستند. اما در انتخابات ریاست‌جمهوری با رقابت نزدیک رجب طیب اردوغان (۴۹ درصد) و کمال قلیچداوغلو (۴۵ درصد)،

شاهنامه‌خوانی

بدرود خسرو با یاران (۱)

مهدی افشار

شاهنامه‌پژوه

خسرو روی به زال کرده، گفت: «تندی مکن و سخن به اندازه بگو؛ نخست آنکه گفتی از توران نژاد دارم، من فرزند سیاوش و از پشت کیانیان و نواده کاووس هستم و از مادر نیز از سوی افراسیابم که از خشم او جهان خورد و خواب رها می‌کرد. من، نبیره فریدون و پور پشنگ هستم و از یک چنین گوهری مرا ننگ نیست. سه دیگر اینکه گفتی کاووس در اندیشه پرواز در آسمان بود، بدان که فزونی خواهی شهریاران ستایش‌برانگیز است نه نگوهش‌آفرین».

نخست آنکه گفتی ز توران نژاد/ خردمند و بیداد هرگز نژاد

جهاندار پور سیاوش منم/ ز تخم کیان راد و با هش منم

به مادر هم از تخم افراسیاب/ که با خشم او گم شدی خورد و خواب

دگر آنکه کاووس صندوق ساخت/ سر از پادشاهی همی برفراخت

چنان دان که اندر فزونی منش/ نمانزند بر پادشا سرزنش

خسرو نرم و برنده سخن خود را پی گرفت: «من کین پدر خواستم و با پیروزی همان کردم که آرزویم بود، کسی را بکشتم که نسبت به او کینه داشتم و از جور او بیداد بر زمین بود. اکنون کاووس و جمشید در برابر من پایگاهی ندارند و به خردی رسیده‌ام که بیم آن دارم چون روز شمار فرارسد، برای آنچه باید می‌کرده‌ام و نکرده‌ام به سوی دوزخ کشیده شوم و دیگر اینکه گفتی مرا برادر مادر خود، شیده جنکیدم، با این نبرد می‌توانستم تن خویش و در پی آن ایران را دچار آسیب کنم، روشن بگویم در میان سپاهیان خود کسی را ندیدم که همتای شیده باشد. در این پنج هفته که با یزدان راز و نیاز داشتم تا مرا از غم این خاک تیره برهاند، از لشکر و تاج و تخت سیر شدم و اکنون سبکبار و سبکبال گشته‌ام و تو ای دستان بیدار دل، به تادرس‌ت می‌پنداری که برای من دیو دام نهاده و روانم بی‌مایه و دلم تباه گشته که هرگز این چنین نبوده و نیست».

زال چون این پاسخ بشنید در اندیشه فروشد و خیره بماند و از اینکه با تندی با شهریار ایران سخن گفته بود، پشیمان گشته، به پا خاست و گفت: «ای شهریار بزرگوار، تیزی و نابخردی از من بود و تو پاک و فرزانه و ایزدی

زنان

زیر سایه اضطراب

گویا این روزها داشتن اضطراب و نگرانی امری عادی و معمولی محسوب می‌شود. اخبار بد، شرایط اقتصادی ناساعد در کنار مشکلات عدیده سبب شده تا بیشتر از هر زمان دیگری دچار «اختلال اضطراب» باشند. ایرنا با محسن داداشی، عضو هیئت علمی دانشگاه، گفت‌وگویی کرده که در آن تاکید شده زنان دو برابر بیشتر از مردان دچار این حالت می‌شوند. البته این استاد دانشگاه به نکته مهم دیگری نیز اشاره کرده است: «این اختلال به طور معمول در حدود ۹۰ درصد افراد با اختلال‌های دیگر ازجمله افسردگی، هراس اجتماعی و وحشت‌زدگی همراه است. این نوع اختلال در اغلب مواقع به علت عملکرد بد و نامناسب سیستم‌های انتقال‌دهنده عصبی در مغز و لوب قسمت پس‌سری بروز می‌کند که هسته اصلی اختلال نگرانی است و افراد مبتلا همواره نگران هستند».

این اختلال عوارض جسمانی متعددی را به همراه می‌آورد. این روان‌شناس با بیان اینکه در درمان این اختلال بیشتر درمان غیر دارویی انجام می‌شود، گفت: «درمان این اختلال هرچند ساده به نظر می‌آید، اما دشواری‌هایی دارد؛ چون افراد زمانی مراجعه

✦ کاروانسرای صفوی امین‌آباد تنها کاروانسرای هشت‌ضلعی ایران است که در منتهایلبه جنوب اصفهان و میان دو محور رفت و برگشت بزرگراه شهرضا به‌آباده قرار دارد و از سال ۱۳۴۸ در فهرست آثار ملی به ثبت رسیده است. عکس: صادق بصیرت، باشگاه خبرنگاران جوان

دور دوم انتخابات به یکشنبه دو هفته دیگر موکول شده است. از این درصدها دو نتیجه می‌توان گرفت: نخست، احتمال کم امکان قلب و سلامت انتخابات در نظام انتخاباتی ترکیه است. درحالی‌که نامزد حزب حاکم و برگزارکننده انتخابات که اکنون در مقام ریاست‌جمهوری است، به کمتر از یک درصد آرا برای اعلام به‌عنوان برنده نهایی نیاز داشت، نتایج واقعی اعلام شد و انتخابات به مرحله دوم رفت. دوم، پاک‌دستی رجب طیب اردوغان در برگزاری انتخاباتی سالم، خلاف تبلیغات رسانه‌ای رقبای او.

تجربه نشان داده در بیشتر کشورهایی که انتخاب رئیس‌جمهور به دور دوم رفته است، در مرحله بعد جای نفر اول و دوم دور نخست تغییر می‌کند؛ یعنی احتمال پیروزی قلیچدااوغلو بیش از اردوغان خواهد بود. علت این موضوع، امید گروه‌های حاشیه‌ای به شکست نامزد حاکم و مشارکت پرنگ آنان در دور دوم در حمایت از نامزد غیرحاکم است. در تاریخ جمهوری اسلامی ایران نیز تنها یک بار انتخابات ریاست‌جمهوری در سال ۱۳۸۴ به دور دوم رفت که نتیجه نهایی جابه‌جایی نامزد رتبه اول (اکبر هاشمی‌رفسنجانی) و نامزد رتبه دوم (محمد احمدی‌نژاد) در مرحله دوم بود. مشارکت احزاب و رقابت آزاد در انتخابات، تاکنون رقابت سیاسی-اجتماعی دو طیف اسلام‌گرا و سکولار را که می‌تواند به بحرانی اجتماعی بدل شود، ضربه‌گیری کرده است و اساسا کارکرد انتخابات چیزی جز این نیست.

هستی و شایسته است که یک‌یک ما را برای این گفتار ناهموار ببخشایی. آخر دیرینه‌سالی زسته‌ام و شاهان بسیاری را همراهی کرده‌ام و هرگز چنین رفتاری را از ایشان ندیده‌ام و ما هیچ‌گاه در اندیشه جدایی از شهریارمان و آزردن خسروی نیک‌خوی‌مان نبوده‌ایم».

خسرو چون سخنان یوزش‌خواهانه زال را بشنید، آرام گشته، دست زال را بگرفت و کنار خود بنشاند و گفت وقت آن است همگان کمر برنندند و سراپرده‌ها را در دشت بریا دارند.

آنان فرمان بردند و سراسر دشت را سراپرده‌های مهان و بزرگان ایران زمین فرا گرفت. سراپرده زال نزدیک شاه و درفش سپاه بر فراز آن در جنبش بود و در آن میان درفش کاویان درخششی دیگر داشت. شهریار ایران با کرزه کاویپکری در دست بر تخت زرینی بنشست. آن‌گاه همه بزرگان ایران‌زمین در برابر شاهنشاه با کج‌کاوای ایستاد، چشم به دهان او دوختند که چه اندیشه‌ای در سر دارد و چه سخن ناگفته‌ای بر لب.

به هامون کشیدند ایرانیان/ به فرمان بیستند یکسر میان

سپید و سیاه و بنفش و کبود/ زمین کوه تا کوه پر خیمه بود

سراپرده زال نزدیک شاه/ برفراخته زو درفش سپاه

شهنشاه بر تخت زرین نشست/ یکی کرزه گاو پیکر به دست

نهاده همه چهره بر چشم شاه/ بدان تا چه گوید به کار سپاه

چون اندیشه پیوستن به یزدان پاک در خسرو پای گرفت و در خواب، سروشی بر وی نمایان گردید و او را آگاهی داد که گاه رفتن فرا رسیده، همه سران و مهان ایران زمین را در دشتی گسترده برای بدرود فراخواند و لهراسب را که از خاندان زرсп بود به جانشینی خویش گمارد و با یاران نزدیک خود یک به یک بدرود گفت.

به بدرود کردن رخ هر کسی بیوسید با آب مژگان بسی

یلان را همه پاک در بر گرفت/ به زاری خروشیدن اندر گرفت

و به یاران گفت کاش می‌توانستم همه شما را با خود به نزد یزدان پاک ببرم و با این سخن شهریار، خروشنی از سپاه ایران برآمد که خورشید راه خویش را از گذر همیشگی‌اش گم کرد. از پس پرده، زنان و کودکان نالان و گریان بیرون آمدند و از هر برزنی تاله و زاری و آه برخاست و خسرو آنان را گفت: «شما نیز همین راه را در پیش‌روی دارید، روان را پاک نکه دارید تا با نیکمایی این جهان را بدرود گوید. من به این سنجی‌سرای دل نیسته بودم، از این روی سروشی برای کوچ به رهنمایی من آمد». سپس به ایوان خویش بازگشت.

می‌کنند که اختلال به مرحله مزمن رسیده است. تشخیص صحیح این بیماری در درمان آن اهمیت بسزایی دارد. این افراد چون بیشتر دچار تپش قلب می‌شوند، به متخصص قلب مراجعه می‌کنند؛ ولی با آکو هیچ موردی مشاهده نمی‌شود و علائم گوارشی مثل نفخ، ترش‌کردن، یبوست و اسهال در این افراد بیشتر دیده می‌شود. همچنین اش افراد به علت اختلال هورمون‌ها دچار خارش پوست می‌شوند و عارضه در مغز و اعصاب ازجمله تاری دید، سرگیجه، دردهای عضلانی، پشت‌درد و گردن‌درد در آنها دیده می‌شود و بعد از اینکه به پزشکان متعدد مراجعه می‌کنند، اگر تشخیص درست داده شود، درمان می‌شوند».

این عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی زنجان خاطرنشان کرده است: «بین ترس، اضطراب، اختلال وحشت‌زدگی و استرس تفاوت وجود دارد و متأسفانه تحقیقات نشان می‌دهد که درمان‌های دارویی به این نوع اختلال جواب نمی‌دهد و باید نحوه برداشت فرد از موقعیت اصلاح شود».